

The background of the image is a spiral-bound notebook. The left side shows the metal spiral binding. The pages are a light beige color with a faint, repeating grid pattern. The text is centered on the page.

Тема 20. Європейська економічна інтеграція

Тема 20. Європейська економічна інтеграція

20.1. Позиції Європейського Союзу в глобальній економіці

20.2. Статичні та динамічні ефекти євроінтеграції

20.3. Органи та інституції ЄС

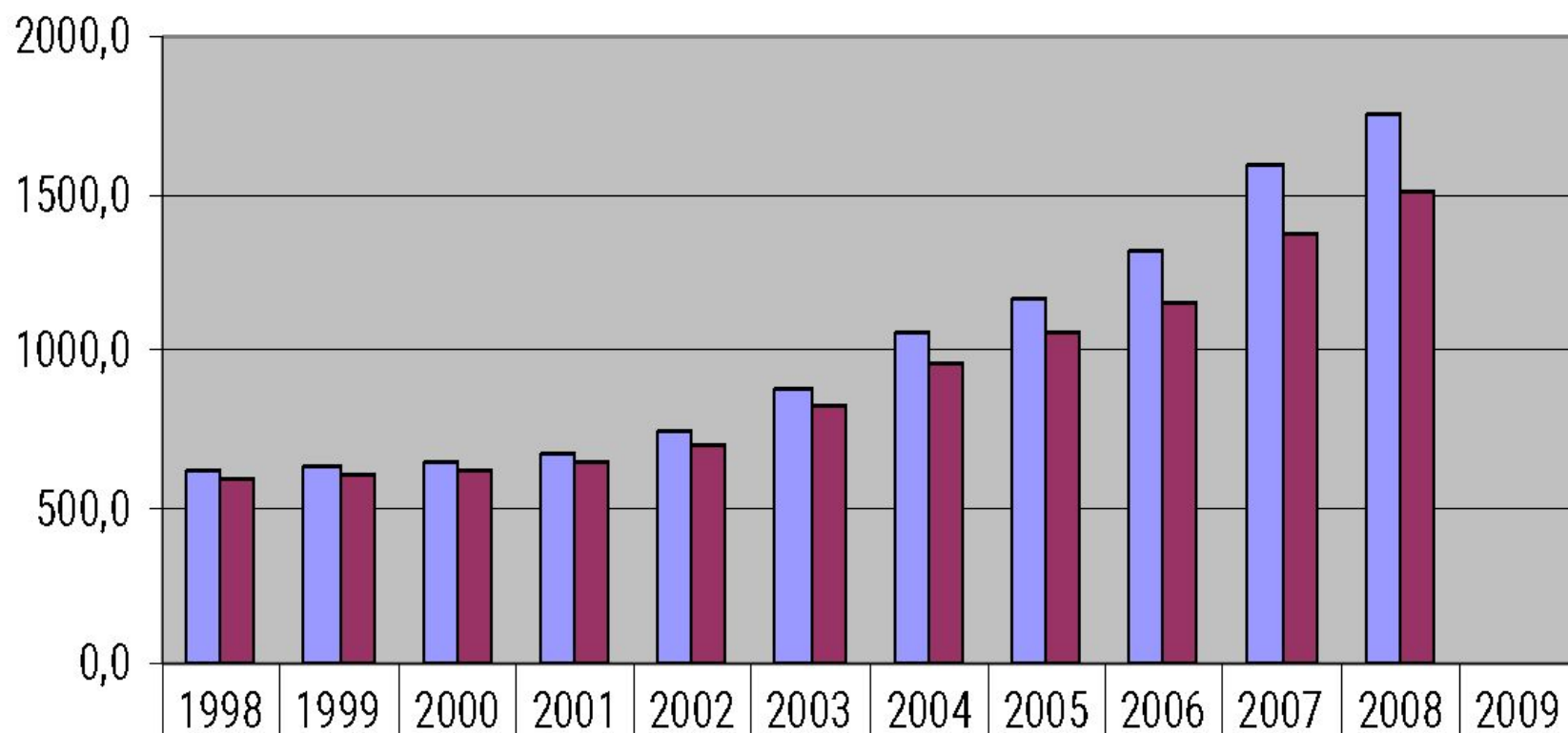
20.4. Європейські політики

20.5. Особливості останніх розширень ЄС (2004; 2007)

20.1. Сучасні позиції ЄС в глобальній економіці, Н.Siebert

роки	2007	2008	2009
Показники	ЄС-25	ЄС-27 (ЄС-16)	ЄС-27 (ЄС-16)
ВВП, на душу населення (дол.)	28077	26100 (28200)	25 100 (27 200)
Питома вага експорту/імп орту у ВВП	13,2 / 11,8	14,8 (22,6) /15,8 (22,3)	13,4 (19,7) /13,6 (18,9)
Зайнятість, %	85	70,9 (71,4)	71,1 (71,5)

Торгівля послугами країн-членів ЄС, млрд. дол.

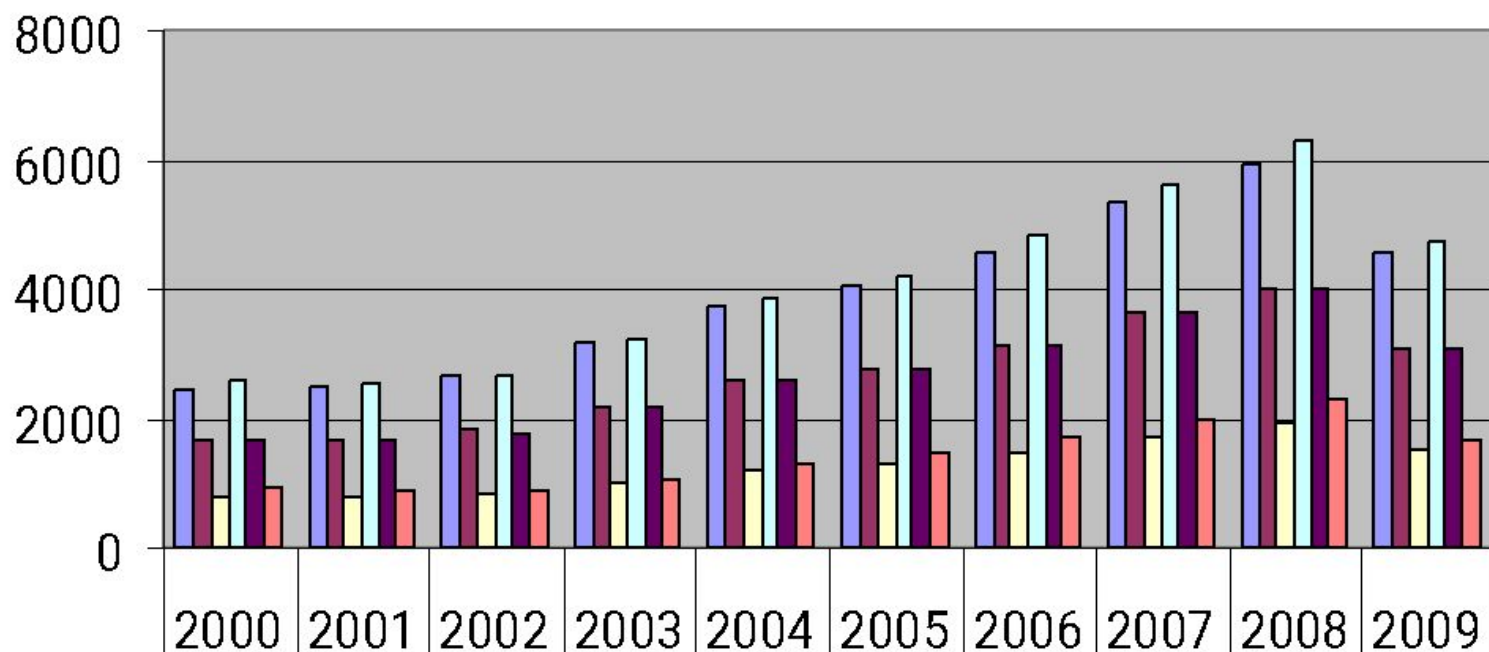
■ експорт послуг

■ імпорт послуг

611,7 629,6 643,3 667,1 735,5 879,5 1061,0 1165,6 1313,3 1586,6 1753,9

586,8 605,2 619,5 640,9 694,0 827,2 965,2 1050,6 1153,5 1371,6 1512,6

Торгівля товарами країн-членів ЄС, млрд. дол.

■ Загальний експорт

■ Інтра-експорт

■ Екстра-експорт

■ Загальний імпорт

■ Інтра-імпорт

■ Екстра-імпорт

2000

2001

2002

2003

2004

2005

2006

2007

2008

2009

2453 2469 2638 3149 3762 4065 4591 5347 5921 4588

1668 1677 1794 2166 2577 2756 3136 3646 3993 3059

785 792 843 983 1185 1310 1456 1701 1928 1528

2580 2549 2672 3214 3855 4222 4830 5611 6295 4733

1663 1673 1786 2156 2576 2754 3133 3646 3993 3059

917 877 886 1058 1278 1468 1697 1965 2302 1673

19.5. Ефекти регіональних торговельних угод

Макроекономічний ефект інтеграції залежить від таких головних змінних:

- 1) збільшення обсягу і удосконалення структури в торгівлі товарами і послугами між партнерами;
- 2) поліпшення торгового балансу;
- 3) створення та втрати робочих місць в країнах, що інтегруються;
- 4) зміни ставок заробітної плати;
- 5) трансформації реального політичного курсу;
- 6) зміни цін;
- 7) акумуляційного ефекту (людський та фізичний капітал);
- 8) створення нових товарів і послуг;
- 9) прямих іноземних інвестицій;
- 10) відновлення відсталих країн (регіонів);
- 11) зміни у (ВВП).

Ефекти регіональних торговельних угод

Статичні ефекти митного союзу характеризує одноразові зміни в торгівлі і добробуту, зумовлені формуванням митного союзу або зони вільної торгівлі.

Ефекти від торгівлі. Внаслідок того, що митний союз передбачає як вільну торгівлю між країнами-учасниками, так і водночас обмеження на імпорту країн, що не входять у союз, або третіх країн, він справляє як позитивні, так і негативні ефекти на торгівлю.

Позитивний ефект настає тоді, коли скасування внутрішніх тарифів та інших бар'єрів стимулює приріст обсягів торгівлі між країнами-учасниками, який не витісняє імпорту третьої країни. Інакше кажучи, митний союз зумовлює надання переваги, замість виробника з високими затратами в межах союзу, виробникам з низькими витратами також у межах союзу. Цей позитивний ефект називається **розширенням торгівлі**.

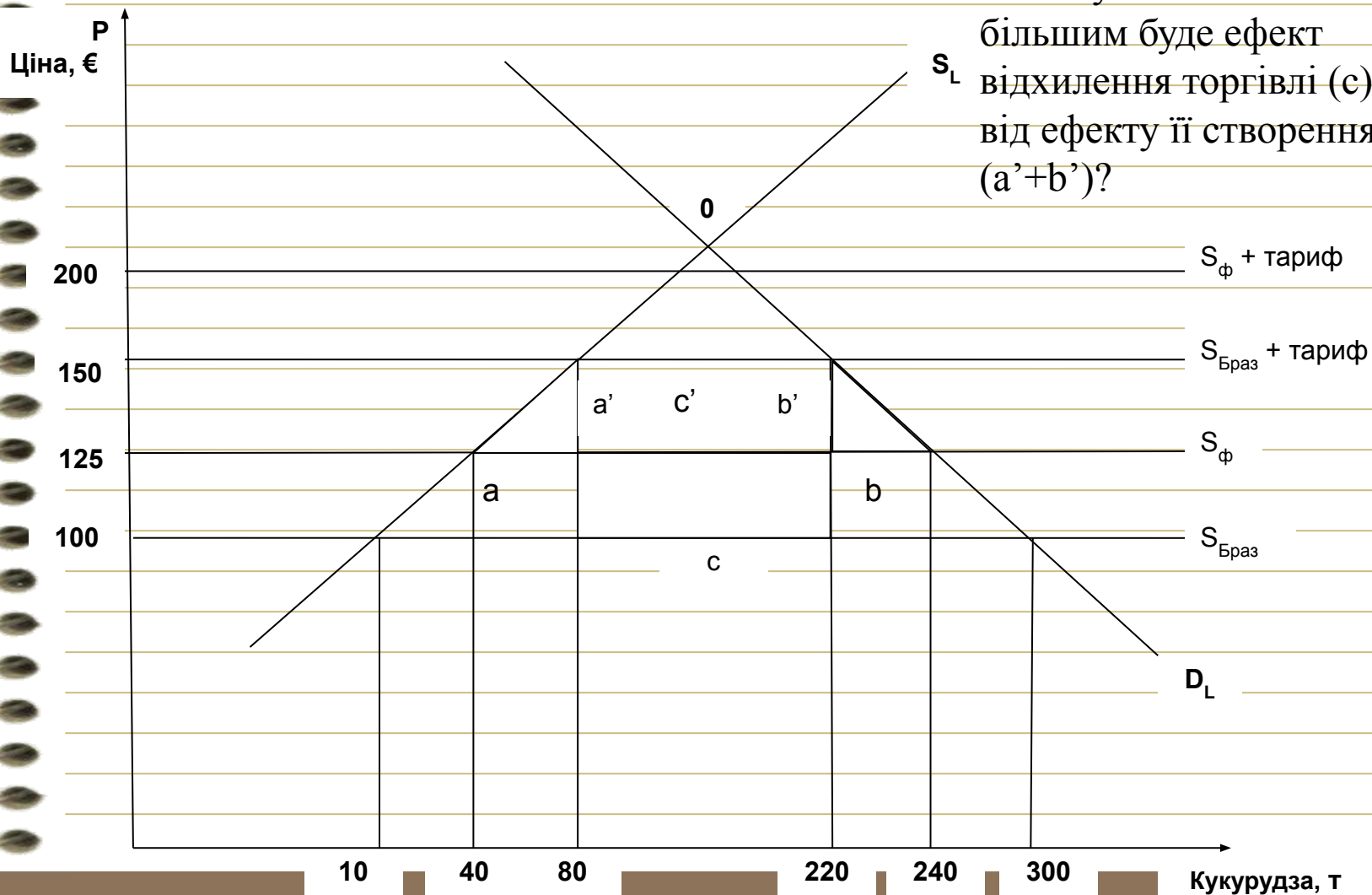
Негативний торговельний ефект настає тоді, коли країни-учасниці купують одна в одній те, що вони недавно купували у третіх країнах.

Позитивні та негативні ефекти МИТНОГО СОЮЗУ

Витрати	Країна А	Країна Б	Країна С
Ціна авто	1500	1300	1400
Ціна + мито А (20%)	1500	1560	1680
Ціна + спільне мито А і Б (10%)	1500	1300 (розширення торгівлі)	1540
Ціна пшениці	5,00	4,20	3,80
Ціна + мито А (25%)	5,00	5,25	4,75
Ціна + спільне мито А і Б (20%)	5,00	4,20 (зміна напрямів торгівлі)	4,56

Ефекти митного союзу

Зміна напрямів торгівлі та її звуження: чи більшим буде ефект відхилення торгівлі (с) від ефекту її створення ($a' + b'$)?

Прояв динамічного ефекту	Характеристика
Розширення ринку	Виробники та споживачі користуються вільним доступом до національних ринків усіх країн-учасниць, де раніше він був блокований імпортними обмеженнями. Цей доступ сприяє розширенню економічного масштабу у багатьох галузях, що не може бути досягнутим на вузьких національних ринках. Більш ємний ринок також пожвавлює конкуренцію, змушуючи виробників зменшувати витрати, настирливіше продавати і шукати нові види продукти
Поєднання економії масштабу та посиленої конкуренції	Сприяє збільшенню розмірів компаній або через внутрішнє зростання, або об'єднання чи поглинання. Великі фірми, у свою чергу, мають більшу здатність фінансувати наукові дослідження та розвиток, а тому ефективніше конкурувати в інновації продуктів, змушені інвестувати підприємства, які створюють нові робочі місця та прибуток

20.3. Органи та інституції ЄС

Європейська Рада

Скликається двічі на рік у складі глав держав і урядів (згідно з Лісабонським договором стає повноцінним інститутом ЄС)

Європейське політичне співробітництво

Нарада міністрів закордонних справ

Комісія ЄС (КЄС)

Виконавчий орган складається з 27 членів комісії, які призначаються урядами країн-членів ЄС за встановленою квотою.

Термін повноважень - 4 роки
Брюссель (з 2014 р. – з 19 членів – 2\3 від держав)

Рада ЄС (Рада міністрів ЄС)

Сесії проводяться у разі необхідності на рівні міністрів, які відповідають за ту чи іншу форму діяльності

Європейський Парламент

Складається з 750+1 депутатів, які обираються прямим загальним голосуванням громадян країн-членів ЄС за встановленою квотою
Брюссель, Люксембург та Страсбург

Економічна і соціальна рада

Консультативний орган.

Складається з 344 чол., які призначаються на 4 роки урядами країн-членів ЄС за встановленою квотою

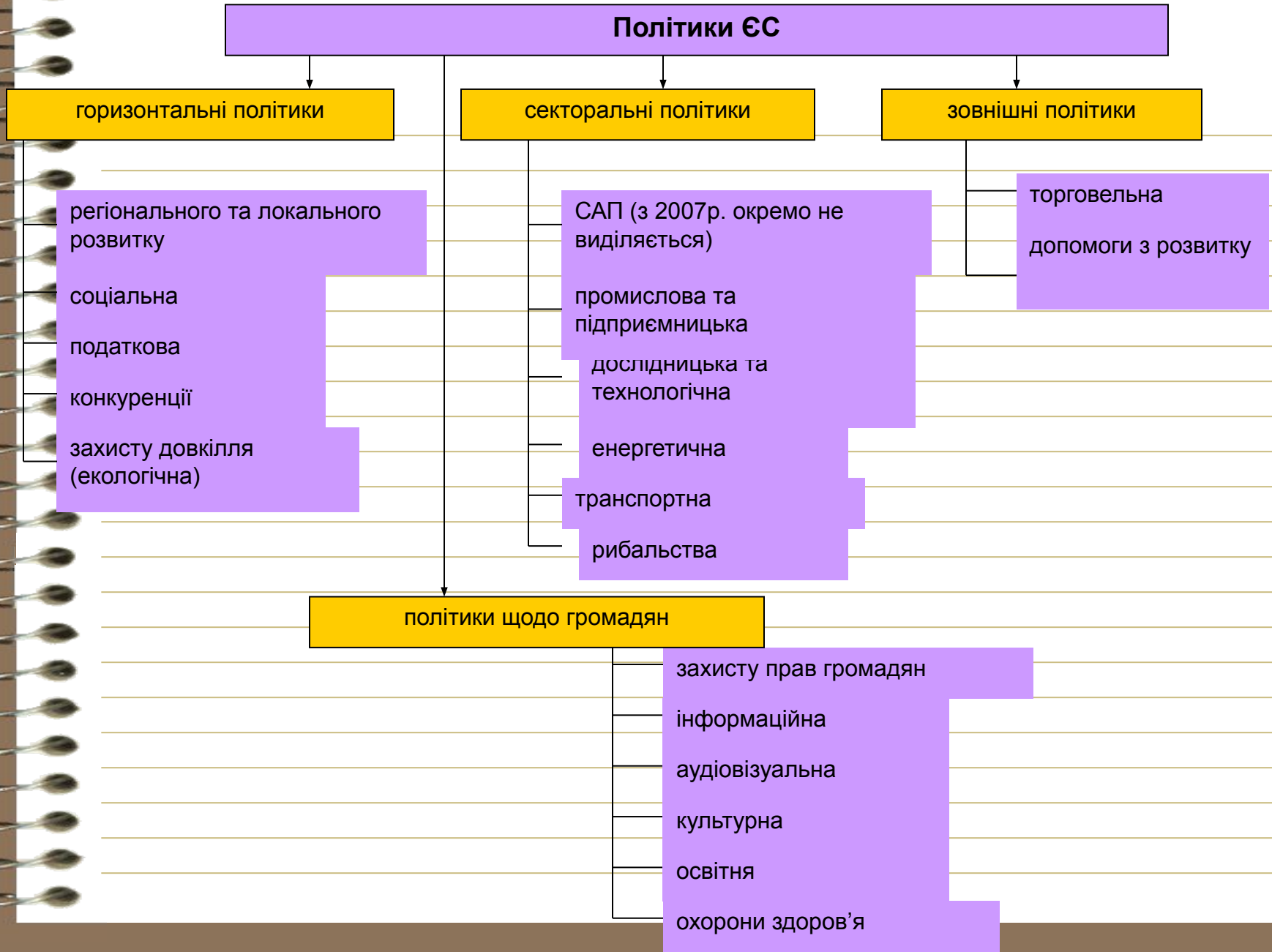
Суд ЄС

Складається з 27 (14) суддів і 8 (далі – 11) генеральних адвокатів, які призначаються урядами країн-членів ЄС на 6 років
Люксембург

Комітет представників регіонів

Контролює регіональну політику, захист навколишнього середовища, освіту, транспорт
350 членів, які обираються голосуванням в регіонах

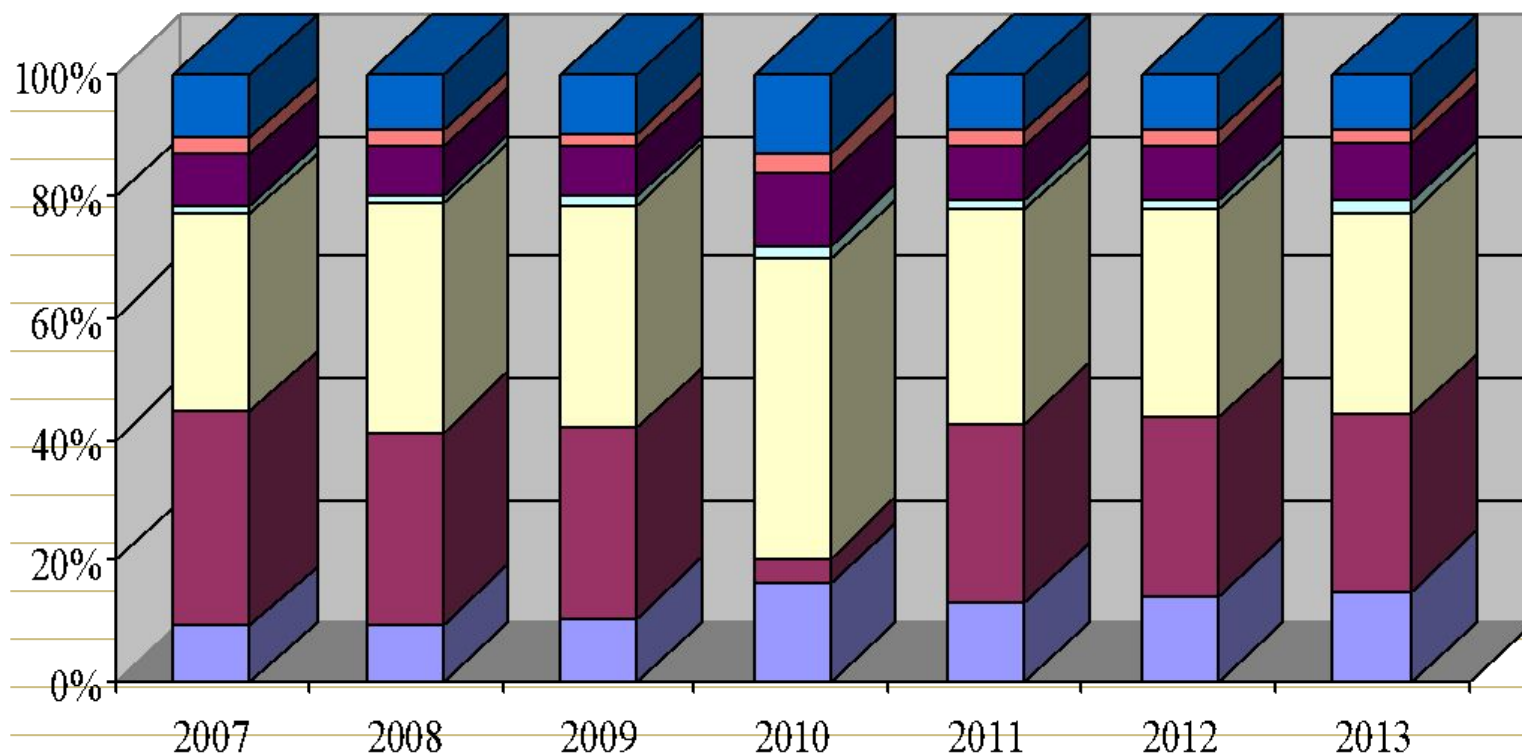
20.4. Європейські політики

Бюджет ЄС

- Власні ресурси після запровадження спільного митного тарифу (стаття 201 ЄЕС)
- Частка податків на додану вартість (ПДВ) – 25% фінансування
- Внески держав-членів (макс. – 1,27% від ВВП) – 75% фінансування
- Основні витрати:
 - аграрна політика;
 - політика регіонального розвитку;
 - політика зближення.
- Управління бюджетом покладене на Єврокомісію.
- Боротьба зі зловживанням та шахрайством (інформаційна система “IRENE”)

Розподіл коштів бюджету ЄС (0,99% ВНД ЄС)

- Інші витрати з забезпечення "стійкого розвитку"
- Адміністративні видатки
- ЄС як глобальний партнер
- Безпека громадян
- Підтримка сільського господарства
- Забезпечення єдності
- Забезпечення міжнародної конкурентоспроможності

Розподіл коштів бюджету ЄС, 2007 – 2013 рр., млн.євро

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
1. Устойчивое развитие	58735	61875	64895	67350	69795	72865	75950
1а. Рост конкурентоспособности и занятости	12105	14390	166680	18965	21250	23540	25825
1б. Сплочение, рост и Занятость	46630	47485	48215	48385	48545	49325	50125
1в. Сохранение и управление природными ресурсами	57180	57900	58115	57980	57850	57825	57805
В т.ч. Сельское хозяйство – поддержка рыночных мер и прямые финансовые Выплаты	43500	43673	43354	43034	42714	42506	42293
1г. Гражданство, свобода, безопасность и правосудие	2570	2935	3235	3530	3835	4145	4455
2. ЕС как мировой партнер	11280	12115	12885	13720	14495	15115	15740
3. Административные расходы	3675	3815	3950	4090	4225	4365	4500
4. Компенсации	120	60	60	0	0	0	0
Совокупные обязательственные выплаты	133560	138700	143140	146670	150200	154315	158450
Совокупные платежные выплаты (1+2)	114740	124600	136500	127700	126000	132400	138400

Источник. Towards a new Financial Framework 2007-2013. Brussels, COM(2004) 498 final version of 14 July 2004.

20.5. Особливості останніх розширень ЄС

Зростання чисельності членів ЄС ставить питання про поглиблення інтеграції, оскільки більшій кількості країн легше домовитися, коли є тверді правила розв'язання суперечливих питань, висока компетентність інтегруючих органів. Різниця в рівні економічного розвитку країн Співтовариства, як і раніше, зумовила появу ідей Європи "концентричних кіл" та "зі змінюваною геометрією", "Європи різної швидкості" тощо. Оскільки поставлені цілі можуть бути реалізовані одразу лише серед деяких країн, то для досягнення цілей Маастрихтського договору використали ідею "гнучкої Європи": тверде ядро якої активізує і решту країн ЄС.

Концепції ЄС

Концепція змінюваною геометрії чи селективної інтеграції надає можливість членам об'єднання та третім країнам, залежно від політичних та економічних обставин, брати участь лише в окремих інтеграційних заходах. На такій основі розвивається кооперація між Європейською асоціацією вільної торгівлі (ЄАВТ) та ЄС, зокрема, класичним прикладом є секторальна інтеграція та кооперація Швейцарії з ЄС.

Близькою до попередньої є **концепція часткового членства**, яка не вимагає від учасників беззастережної участі у всеохоплюючій інтеграції. Цей підхід передбачає можливість участі країн в окремих сферах, як-то спільна зовнішня чи оборонна політика. Зазначена концепція перегукується з популярною в першій половині 50-х років ХХ ст. теорією секторальної інтеграції М. Шумана, за ініціативи якого було створено Європейське об'єднання вугілля і сталі (ЄОВУС) та Євратом, які пізніше приєдналися до Європейської економічної спільноти.

Професор Неаполітанського університету П.Гверріері вважає, що Європа повинна **розвиватися з різною швидкістю**. На його думку різні групи країн об'єднуватимуться для досягнення різних цілей, водночас залишаючи двері відкритими для інших країн ЄС.

Прем'єр-міністр Франції Е.Балладюр 1994 року висловився за створення Європи "**концентричних кіл**".

Існувало два підходи. Першій, передбачав початок переговорів одночасно з усіма країнами-кандидатами і можливість отримати рівні можливості в проведенні економічних та політичних реформ.

Другий, передбачав диференційований підхід до кандидатів та їх формування по групам, враховуючи відповідні об'єктивні критерії.

Необхідність використання диференційованого підходу в переговорах була зумовлена декількома особливостями:

- виключалась можливість застосування в рекомендаціях будь-якого порівняльного аналізу кандидатів;
- відсутність достатньої інформаційної про економічну та політичну ситуацію в країнах-кандидатах та відносна об'єктивність існуючих статистичних даних.

Виходячи з даної ситуації, Комісія підготувала і розіслала в квітні 1996 р. досить детальний пакет для кандидатів, відповіді на які лягли в основу підготовлених через рік рекомендацій.

Підготовлені Комісією рекомендації мали однакову структуру і складається з чотирьох блоків, що містили основні вимоги членства ЄС:

- 1) відповідність економічним критеріям членства;
- 2) відповідність політичним критеріям;
- 3) здатність виконувати комунітарні зобов'язання;
- 4) наявність адміністративних можливостей для використання комунітарних вимог.

- Згідно висновків Комісії, економічним вимогам готовності кандидатів до переговорів відповідали лише шість країн ЦСЄ (Польща, Угорщина, Чеська Республіка, Естонія, Словенія, Словаччина).
- Підводячи підсумки готовності країн-кандидатів до переговорів, Комісія в “Порядку денному 2000” разом з рекомендаціями по іншими напрямкам комунітраної політики, пропонувала розпочати переговори лише з п’ятьма країнами ЦСЄ: Польщею, Угорщиною, Чеською Республікою, Словенією та Естонією. Рекомендації передбачали також одночасно початок переговорів з Кіпром

Ці рекомендації фактично впроваджували стратегію “**вступу хвилями**”, основу на диференційованому підході до кандидатів з урахуванням об’єктивної оцінки їх готовності до вступу. При цьому, країни “**другої хвилі**” не втрачали можливості бути залученими до процесу переговорів, оскільки Комісія передбачала впровадити щорічну оцінку їх відповідності Копенгагенським критеріям. Така політика, з точки зору Комісії, мала стимулювати реформи в країнах, що не увійшли до “**першої хвилі**”.

Згідно з пропозиціями Комісії, викладеними в “Порядку денному 2000”, одним з основних інструментів передвступної стратегії ЄС щодо країн ЦСЄ була підготовка починаючи з кінця 1997 р. індивідуальних Угод про вступне партнерство з кожним кандидатом. Формальний початок процесу розширення був проголошений на конференції МЗС країн ЄС та 11 країн-кандидатів, що відбулося 30 березня 1998 р. в Лондоні.

Першим кроком вступного процесу для всіх кандидатів стало аналітичне вивчення 31 розділу *acquis communautaires* та визначення відповідності кандидатів праву ЄС та іншим комунітарним вимогам.

Другий крок - безпосередній початок переговорів з першою групою кандидатів:

1 вересня – Польща,

7 вересня – Кіпр та Угорщина,

9 вересня – Естонія,

15 вересня – Чеська Республіка та Словенія та підготовку першого річного звіту про готовність кандидатів.

І вже на засіданні ЄР в Люксембурзі 5 жовтня 1998 р. було прийнято рішення про безпосередній початок переговорів про вступ з першою групою. При цьому, передбачалося, що прогрес в переговорах залежатимете безпосередньо від внутрішньої ситуації індивідуально кожного кандидата, а угоди, досягнуті під час процесу переговорів не матимуть остаточного характеру поки не будуть підписані угоди про вступ. Кандидати, що входили до другої групи, отримували можливість при відповідних умовах приєднатися до першої групи країн, що вже розпочали переговори про вступ.

Значний прогрес в політиці п'яти країн другої групи (Латвія, Литва та Словаччина, Болгарія та Румунія) та Мальти щодо виконання основних політичних та економічних умов ЄС, знайшло своє відображення в підготовленому 13 жовтня 1999 р. другому регулярному звіті Комісії, в якому рекомендувалося ЄР приєднати вищезгадані країни до першої групи кандидатів і розпочати з ними переговори про вступ. Незначні попередні умови висувалися лише для Болгарії та Румунії, участь яких в переговорах обумовлювалася поглибленням економічних реформ, бюджетної політики та структурних реформ.

Запропонована Комісією нова стратегія розширення ЄС була офіційно ухвалена на самміті ЄР в Гельсінкі 10-11 грудня 1999 р., де було прийнято формальне рішення про початок 15 лютого 2000 р. в Брюсселі переговорів зі Словаччиною, Латвією, Литвою, Болгарією, Румунією та Мальтою та затвердила нову стратегію диференційованого підходу до кандидатів в процесі переговорів, яка передбачала індивідуальний підхід до кожного кандидата.

Прогрес в переговорах та перехід до обговорення нових розділів *acquis communautaire* ЄС ставив питанням індивідуальної готовності кожної з країн ЦСЄ.

Замість стратегії розширення групами, чи “хвилями”, ухваленої Люксембурзьким саммітом, в Гельсінкі був прийнятий **принцип “регати”**, який надавав рівних можливостей в переговорах та першочерговому вступу до ЄС всім 12 кандидатам як першої так і другої “хвилі”.

Етапи розширення ЄС у економічному вимірі

Етапи розширення	Збільшення території, %	Збільшення чисельності населення, %	Зростання ВВП, %	Зміни ВВП на душу населення, %	Середній обсяг ВВП на душу населення (ЄС-6= 100%)
ЄС-9 / ЄС-6	31	32	29	−3	97
ЄС-12 / ЄС-9	48	22	15	−6	91
ЄС-15 / ЄС-12	43	11	8	−3	89
ЄС-27 / ЄС-15	34	29	9	−16	75

«Ширша Європа – сусідство»

11 березня 2003 р. в Брюсселі ряд країн не були приєднані до складу асоційованих членів (Росія, Україна, Білорусь, Молдова та країни Південного Середземномор'я (Алжир, Єгипет, Ізраїль, Йорданія, Лівія, Туніс й Палестинська автономія)), їх оголосили “сусідами”.

Не увійшли до цього списку республіки колишньої Югославії, Албанія та Турція. Брюссель збирається створювати зону стратегічних інтересів, заохочуючи проведення у “сусідів” економічних та політичних реформ. Надія на вступ до ЄС слугувала основним стимулом для реформаторів у країнах Східної та Центральної Європи, які отримали членство останніми роками. А у “країн-сусідів” такої надії поки немає, а тому стимулом для них буде перспектива включення до зони “чотирьох свобод”.

Документ Європейської Комісії «Ширша Європа – сусідство» (2003)

Нове бачення Європи (2003):

- 1. Створення Спільного європейського економічного простору – *Common European Economic Space*
- 2. Розвиток торговельних зв'язків та ринків
- 3. Реалізація спільних інтересів у соціальній, культурній та регіональній кооперації
- 4. Кооперація у спільній безпековій політиці
- 5. Інтеграція транспортних, енергетичних та телекомунікаційних мереж
- 6. Нові інструменти для сприймання інвесторами
- 7. Підтримка інтеграції до Глобальної Торгової Системи

Спільний європейський економічний простір: Євросоюз, держави Європи – Білорусь, Молдова, Україна, які відтепер мають доволі тенденційну назву *Нові західні незалежні держави* та Російська Федерація; країни Північної Африки – Алжир, Єгипет, Марокко, Туніс, Сирія; Близького Сходу – Йорданія, Ліван, Палестина*, Сирія, Ізраїль.

«Ширша Європа – сусідство»

Трохи пізніше до цього списку було включено ще й три країни Закавказзя – Вірменію, Грузію, Азербайджан, а щодо майбутнього багатьох балканських країн, які не потрапили до цього списку, то комісарам ЄС у 2003–2004 роках довелося давати окремі пояснення, мотивуючи це тим, що вони все одно увійдуть з часом до Євросоюзу, як тільки-но будуть готові до цього, імплементувавши всі положення «Спільного доробку», який вже зараз налічує близько 80000 сторінок. Подібними були пояснення керівництва Євросоюзу й для Туреччини, яка в цілому прагне вступити до ЄС, перебуває в статусі асоційованого члена вже не один десяток років, проте реально буде позбавлена можливості увійти до цього інтеграційного угруповання упродовж наступної європейської «семирічки» (2007–2013 рр.)